

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Навчально-науковий інститут менеджменту, адміністрування та права

факультет менеджменту

кафедра менеджменту альтернативних джерел енергії

ЗБІРНИК ТЕЗ

**II НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МАГІСТРАНТІВ
«ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА І СПОЖИВАННЯ
БІОПАЛИВА: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

17 квітня 2013 року

Вінниця–2013

УДК 332:338.432
ББК 65.9 (4УКР) 32 + 65.049 (4УКР)
Е-45

Економічна доцільність виробництва і споживання біопалива: сучасний стан та перспективи. / Збірник тез II Науково-практичної конференції студентів та магістрантів на базі кафедри менеджменту альтернативних джерел / Редколегія: Калетнік Г.М., Скорук О.П., Токарчук Д.М. та інші. – Вінниця, 2013. – 137 с.

У збірнику висвітлено актуальні проблеми розвитку виробництва і споживання біопалива в Україні і в світі

Друкується за рекомендацією кафедри менеджменту альтернативних джерел енергії факультету менеджменту Навчально-наукового інституту менеджменту, адміністрування та права Вінницького національного аграрного університету. Протокол №14 від 09 квітня 2013 року.

Редакційна колегія:

Калетнік Г.М. д.е.н., професор, академік – головний редактор, ВНАУ;

Олійнічук С.Т. д.т.н., професор ВНАУ;

Шпикуляк О.Г. д.е.н., професор ВНАУ;

Скорук О.П., к.е.н., доцент - відповідальний редактор, ВНАУ;

Токарчук Д.М., к.е.н.;

Зубар І.В., асистент;

Здор І.А., асистент.

ЗМІСТ

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РИНКУ БІОПАЛИВА, ЯК ЗАПОРУКА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	
Тромсюк В.Д., Калетнік Г.М.	3
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ З КУКУРУДЗИ	
Штенська О.Б., Калетнік Г.М.	5
КЛАСТЕРНИЙ ПІДХІД ПРИ ФОРМУВАННІ ЕНЕРГЕТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Стрелюк М. І., Калетнік Г.М.	7
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Пришляк Н. В., Шпикуляк О.Г.	9
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ В УКРАЇНІ З ВІДХОДІВ ЦУКРОВИРОБНИЦТВА	
Павельчук І.М., Олійнічук С.Т.	12
ПЕРСПЕКТИВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Стрелюк М.І., Олійнічук С.Т.	15
ВОДРОСТІ – ІННОВАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА	
Поліщук В.О., Шпикуляк О.Г.	17
СТВОРЕННЯ ТЕХНОПАРКІВ В БІОПАЛИВНОМУ ВИРОБНИЦТВІ УКРАЇНИ	
Драчук Ю.П., Шпикуляк О.Г.	20
СУЧАСНИЙ СТАН ТА МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БІОГАЗОВИХ УСТАНОВОК В УКРАЇНІ	
Осипчук Т. П., Олійнічук С.Т.	21
ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЮ В УКРАЇНІ	
Куц А.О., Токарчук Д.М.	24
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ В УКРАЇНІ	
Матковська О.С., Токарчук Д.М.	26
ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ СІЛЬСЬКОГО ТА ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	
Сотніченко І.В., Токарчук Д.М.	28
ВОДНІ БІОРЕСУРСИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ЕНЕРГЕТИЧНИХ ЦІЛЯХ	
Томчук О.В., Токарчук Д. М.	31
ТВЕРДЕ БІОПАЛИВО - ІННОВАЦІЙНА ПЕРСПЕКТИВА ЕНЕРГЕТИКИ	
Костюк Л.Д., Токарчук Д. М.	33
ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Сивак Б.В., Токарчук Д.М.	35
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ В УКРАЇНІ	
Мельник А.Ю., Токарчук Д.М.	37
ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВА І БІОЕТАНОЛУ	
Гесаль Т.С., Скорук О.П.	40
РІПАК ЯК ПЕРСПЕКТИВНА КУЛЬТУРА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЮ	
Жевега М.М., Токарчук Д. М.	42

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОВИХ БІОРЕСУРСІВ ЯК ВІДНОВЛЮВАНОВОГО ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ Присяжнюк Д.В., Токарчук Д.М.	45
ВИРОБНИЦТВО БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Павленко С.С., Токарчук Д.М.	47
ВИРОБНИЦТВО БІОЕТАНОЛУ – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ АПК Горобчук В.С., Скорук О. П.	50
ПАЛИВНІ БРЕКЕТИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ПАЛИВО Рябоконт І.В., Токарчук Д.М.	53
ВОДРОСТІ - АЛЬТЕРНАТИВА ЗАГАЛЬНОПРИЙНЯТІЙ СИРОВИНИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА Дацюк І.В., Скорук О.П.	56
ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ Павельчук І.М. Скорук О.П.	58
ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЕНЕРГЕТИЧНИХ КУЛЬТУР НА БІОПАЛИВО Шленський О.Б., Токарчук Д.М.	60
ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ Калашник В. В., Скорук О.П.	62
ВИРОБНИЦТВО ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА, ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ БІОЕНЕРГЕТИКИ В УКРАЇНІ Трач Н.В., Скорук О.П.	64
РОЗВИТОК РИНКУ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ Загородня Ю. В., Здор І. А.	66
ВИДОБУТОК СЛАНЦЕВОЇ НАФТИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО ПЕК Івачковська Л. М., Скорук О.П.	69
СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ Квачова С.С., Скорук О.П.	71
БІОПАЛИВО ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ Нестерак С. Л., Скорук О.П.	74
БІОПАЛИВО, ЯК ЗАПОРУКА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ Кулик І.О., Зубар І.В.	75
ІННОВАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ БІОПАЛИВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ Осипчук Т. П., Скорук О.П.	77
РОЗВИТОК ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ Коліжук М. В., Здор І. А.	79
СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ РІДКИХ БІОПАЛИВ В УКРАЇНІ Слюсаренко А.В., Скорук О.П.	81
БІОПАЛИВО ТА ЙОГО ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ Чорнокозинська К.М., Скорук О.П.	83
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ НА ОСНОВІ РІПАКУ В УКРАЇНІ Липко К.В., Скорук О. П.	85

СТВОРЕ
БІОПАЛ
Костельн
ВИРОБЕ
Сідлецьк
ІННОВА
ПРОБЛЕ
Флора Д.
СУЧАСН
БІОПАЛ
Мазурен
ІННОВА
РОЗВИТ
Микитюк
ТЕХНОЛ
Костельн
ПЕРСПЕ
Сенченко
ЕКОЛОГ
Мельник
ДОЦІЛЬ
Пазинич
БІОЕНЕ
ПАЛИВА
Палерук
СУЧАСН
Побереж
ВІДХОД
ВИРОБН
Сметанюк
ІННОВА
Яковенчу
НАПРЯМ
Спориш
ПЕРСПЕ
Снігур В.
ІННОВА
Кулик І.О.
ВПЛИВ
ДІЯЛЬНО
Ільченко
ФОРМУВ
Кушпіта
СУЧАСН
БІОПАЛ
Гавура О.

СТВОРЕННЯ ТЕХНОПАРКІВ, ЯК ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Костельнюк О.П., Скорук О.П.....	88
ВИРОБНИЦТВО ТВЕРДОГО БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Сідлецький А. Ю., Зубар І.В.....	90
ІННОВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	
Флора Д. В., Скорук О.П.....	92
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ.	
Мазуренко Т.Р., Скорук О.П.	94
ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ПРОЕКТИ, ЯК ПЕРСПЕКТИВА МАЙБУТЬОГО РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	
Микитюк А.В., Зубар І.В.....	97
ТЕХНОЛОГІЇ ТА ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ	
Костельнюк О.П., Зубар І. В.....	100
ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА З ПАПЕРОВИХ ВІДХОДІВ	
Сенченко А.П., Зубар І.В.....	101
ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЕВНИХ ПАЛИВНИХ РЕСУРСІ	
Мельник О. М., Скорук О.П.....	103
ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА БІОДИЗЕЛЯ З РІПАКУ В УКРАЇНІ	
Пазинич О. В., Скорук О.П.....	105
БІОЕНЕРГЕТИЧНІ РЕСУРСИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ТРАДИЦІЙНИМ ВИДАМ ПАЛИВА	
Палерук А. С., Скорук О. П.....	108
СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Побережна Л. В. , Скорук О. П.....	111
ВІДХОДИ ПТАХОФАБРИК – ПЕРСПЕКТИВНА СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВ	
Сметанюк Г. В., Зубар І. В.....	115
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ	
Яковенчук Я.О., Зубар І.В.....	118
НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІОПАЛИВА	
Спориш О.І., Зубар І. В.....	121
ПЕРСПЕКТИВИ І ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ	
Снігур В.Л., Здор І.А.....	123
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БІОПАЛИВА	
Кулик І.О., Скорук О.П.....	126
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
Ільченко Д. О., Скорук О.П.....	128
ФОРМУВАННЯ РИНКУ БІОПАЛИВ В УКРАЇНІ	
Кушпіта М.Й., Здор І.А.	129
СУЧАСНЕ ЕКОНОМІЧНО-ЕФЕКТИВНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНО-ЧИСТЕ БІОПАЛИВО	
Гавура О. П., Здор І. А.	132

УДК: 338.433:620.952

СУЧАСНИЙ СТАН РИНКУ БІОПАЛИВА В УКРАЇНІ

Побережна Л. В. ,

Науковий керівник :Скорук О. П., к.е.н., доцент

В статті розглянуто варіанти виробництва та використання біологічних видів палива, проаналізовано сучасний стан ринку біопалива, розкрито основні проблеми виробництва біопалива в Україні. Визначено пріоритетні напрями розвитку ринку біопалива в Україні.

Ключові слова: біопаливо, виробництво, ринок, біомаса.

Постановка проблеми. Динамічне здорожчання паливних ресурсів у світі, їх зростаючі потреби щодо забезпечення України енергоносіями власного виробництва гостро ставить проблему пошуку біологічних видів палива. Біопаливо важливе, насамперед, для енергозабезпечення, збереження ресурсів і поліпшення екології. Сьогодні біопаливо розглядають як вагомую альтернативу традиційному пальному. На даний час в Україні ринок біопалива перебуває в зародковому стані, що є основною перешкодою на шляху до швидкого й успішного розвитку аграрного сектору економіки України. Вважають, що його виготовлення найближчими роками буде максимально вигідним для української економіки, адже виготовлення готового продукту є значно вигіднішим для України, ніж експорт сировини.

Мета статті – розкрити роль виробництва біопалива як альтернативного джерела енергії, окреслити проблеми щодо формування ринку біопалива в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами виробництва та використання альтернативних видів енергоресурсів, формування ринку біоенергетичних ресурсів та його сегмента – біопалива, займаються багато науковців, а саме: Г. М. Калетнік, І. Г. Кириленко, В. В. Дем'янчук, А. І. Алтухов, Л. В. Гойсюк, Н. В. Мельник, Р. А. Чехов та ін. Незважаючи на те, що зазначена проблема посідає чільне місце в дослідженнях та працях названих вчених, залишається чимало невіршених питань науково-практичного змісту, що потребують подальшого дослідження та вирішення.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан розвитку будь-якої держави, її економічна та екологічна ефективність залежать від того, як швидко вона здатна перейти на режим самозабезпечення та енергозбереження. Вичерпність природних енергоресурсів, постійне зростання виробництва споживчих товарів та транспортних засобів, стрімке зростання кількості населення призводить до невідповідного підвищення цін на природні ресурси, а особливо на нафтопродукти (за останні 35 років в Україні ціни на них зросли майже в 100 разів). Реалії сучасності вимагають розроблення технологій виробництва альтернативних замінників нафтопродукції. У вирішенні цього питання основне місце відводиться розбудові сучасних виробництв енергії з поновлюваних джерел, а саме біопаливу.

Біологічне паливо – це поновлюване джерело енергії. Біопаливом вважається будь-яке паливо, що містить не менше 80% (за об'ємом) матеріалів, отриманих від живих організмів. Біомасу в енергетичних цілях можна використовувати у процесі безпосереднього спалювання деревини, соломи, сапропелю (органічних донних відкладень), а також у переробленому вигляді як рідкі (ефіри ріпакової олії, спирти) або газоподібні (біогаз – газова суміш, основним компонентом якої є метан) палива [5].

Світовий досвід переконує, що виробництво біопалива – сприятлива можливість для економіки кожної країни, в тому числі для України, зокрема дає змогу створювати нові робочі місця не тільки в сільській місцевості, а й у промислових центрах, покращує екологічну ситуацію в країні, регіонах тощо. За оцінками, на 1 тис. т нафтового еквіваленту створюється 16 робочих місць, переважно в сільській місцевості; кожний відсоток біопалива

у загальному споживанні палива створюватиме від 45 до 75 тис. нових робочих місць у сільській місцевості. Стає очевидним, що окрім зростання доходів завдяки вирощуванню високорентабельних сільськогосподарських культур, тут створюватимуться нові робочі місця на переробних теплових та енергетичних потужностях.

Стрімкими темпами ринок біопалива розвивається лише у десяти країнах – ЄС, США, Канаді, Бразилії та ін. Однак у багатьох регіонах, у тому числі й в Україні, нині ще не створені відповідні умови й існує ряд перепон для впровадження і розвитку ринку біопалива.

Щодо України, то відмітимо, що вона має величезний потенціал для розвитку власного ринку біопалива, що набуває особливого значення в умовах нестабільності світової економіки, зростання цін на традиційні енергоносії та енергозалежності країн від імпорту. В Україні є всі необхідні умови для виробництва та реалізації біопалива, вільні площі під вирощування зернових, олійних і спеціальних культур, науковий, технічний та кадровий потенціал для виробництва біопалив, зростаюча внутрішня потреба в біопаливі. Все це дозволяє швидко нарощувати потужності з його виробництва.

Важливим чинником, що викликає підвищений інтерес до біологічного палива є його екологічність, тобто менші викиди шкідливих сполук у навколишнє середовище порівняно з нафтовими. У разі потрапляння у ґрунт або воду біопаливо протягом 25-30 днів практично повністю розпадається й не завдає екологічної шкоди, тоді як один кілограм мінеральних нафтопродуктів може забруднити майже мільйон літрів питної води, знищуючи в ній всю флору і фауну [3].

Виходячи із цього, зазначимо, що для розвитку ринку біопалива необхідно створити умови для вирощування і реалізації енергетичних культур як біосировини для його виробництва.

Для повноцінного розвитку ринку біопалива у першу чергу необхідно створити потужну сировинну базу й відповідну інфраструктуру для забезпечення зберігання, переробки, транспортування та реалізації готової продукції.

Нині найперспективнішими культурами для виробництва біопалива в Україні є кукурудза, насіння ріпаку та меляса. Наприклад, виробництво біоетанолу із зерна кукурудзи забезпечить надлишок пропозиції цієї культури, а виробництво біодизелю з насіння ріпаку – збільшенню внутрішньої переробки ріпаку та розвитку біопаливної галузі в Україні.

Україна має не лише достатню ресурсну базу для виробництва і розвитку ринку біопалива. Вона має і певну кількість промислових об'єктів, здатних самостійно здійснювати переробку вирощених обсягів біомаси. В Україні працює близько 90 спиртових заводів, але здатні до переробки біоетанолу лише 11 з них. У той самий час потужності зазначених заводів достатньо й для виготовлення біодизеля. Окрім того, варто враховувати й потужності олійно-жирових комбінатів, які можуть переробляти близько 7,5 млн т олійних культур. Зазначене вище підтверджує той факт, що Україна здатна вирощувати та переробляти значні обсяги біопалива, щоб масштабно використовувати його в різних галузях національної економіки [1].

Ефективність виготовлення біопалива залежить від багатьох факторів, найбільш вагомими з яких є технологічні можливості, якість сировини, можливості кооперації виробництва з метою оптимального використання супутніх (побічних) продуктів, якості отриманого палива, а також широти можливостей його використання на існуючих технологічних установках, транспорті. Біопалива у вигляді біоетанолу, біодизелю, біогазу виступають найбільш економічно ефективними і перспективними.

Україна входить в десятку найбільших потенційних виробників біоенергії у світі. Розвиток виробництва біопалива рано чи пізно стане одним з пріоритетів української влади,

оскільки це питання пов'язане не лише з енергетичною безпекою країни, але й з розвитком суміжних секторів економіки - сільського господарства та машинобудування.

Ринок біопалива України недостатньо розвинений. Перші проекти почали з'являтися у 2006-2007 роках, але у зв'язку з кризою більшість з них були призупинені. Зараз на ринку представлено кілька виробників, але системною їх роботу назвати не можна. Для розвитку галузі, що знаходиться в зародковому стані, потрібні інвестиції, які через зниження інвестиційного клімату в Україні залучити непросто.

Вже зараз багато міжнародних компаній заявляють про бажання вийти на український ринок біопалива, але іноземному та й українському інвесторові необхідне розуміння ситуації, хоча б мінімальна впевненість у тому, що ринок буде розвиватися і отримає підтримку держави.

З огляду на останні тенденції, ринок біопалива продовжує набирати оберти. Зростаючий попит на біопаливо робить його виробництво вигідним, тому все більше виробників хочуть зайняти нішу, яка утворилась на ринку електроенергії. Незважаючи на низький відсоток використання біопалива в загальному споживанні палива, його вплив на ринок електроенергії вже оцінюється фахівцями як дуже значний. За оцінками Merrill Lynch - однієї з найбільших у світі консалтингових корпорацій - припинення виробництва біопалива призведе до 15-відсоткового зростання цін на нафту.

Крім того, в Україні процес впровадження і розвитку національного ринку біопалива підтримується державною політикою. Уряд України затвердив зміни у державну цільову економічну програму енергоефективності на 2010-2015 роки. Головна мета внесення змін до програми – сприяння розвитку виробництва енергоносіїв з відновлювальних джерел енергії та альтернативних видів палива. Планується, що з 2015 року частка „чистої” енергії в енергетичному балансі України має бути не менше 10% [2].

Поряд з тим існують ряд інших факторів, які стримують виробництво та використання ринку біопалива: відсутність чіткої стратегії розвитку, в якій були б враховані фактори впливу забезпечення енергетичної та продовольчої безпеки, зобов'язання в законах про певну кількість біопалив і до якого року, відсутність контролю за якістю біопалива на всіх етапах його виробництва та реалізації; несприятливі умови для залучення інвестицій та ін.

На сьогоднішній день основні інвестиції спрямовано переважно для галузі сировинної бази, оскільки іноземні та вітчизняні інвестори зацікавлені у збільшенні експорту насіння ріпаку, а не в переробці його на біопаливо. Українські фермери не зацікавлені виробляти біопаливо тому, що їм це економічно невигідно: на виручені кошти від продажу насіння ріпаку по ринковій ціні, можна купити більше біологічного палива ніж його виробити. Проте, існують винятки, коли виробництво біопалива в Україні є економічно вигідним. У тих випадках, коли господарства продають ріпак значно дешевше ринкової ціни (при низькій якості насіння або нагальній потребі в грошах) або собівартість виробництва насіння ріпаку близька за значенням до ціни його реалізації, доцільно виробляти ріпакову олію й біопаливо з неї, що забезпечить більший прибуток порівняно з безприбутковою реалізацією насіння ріпаку [2].

Варто зазначити, що все перелічене вище створило певні перепони для розвитку оптимальних умов для ефективного функціонування ринку біопалива в Україні.

Країни Європейського Союзу більше зацікавлені в українському ріпакові, а не біопаливі. Без державної підтримки та інвестування в розбудову інфраструктурних об'єктів ринку біопалива та будівництво нових національних сучасних біопаливних заводів національні агровиробники можуть стати лише постачальниками біомаси для виробників інших країн.

З огляду на «газові» проблеми з Росією і загальний стан українського ринку біопалива, можна було б задуматись про реформацію цього ринку і впровадження певних альтернатив. Потенціал України в плані виробництва біоенергоносіїв досить великий.

По-перше, враховуючи зростання цін на нафту та інші енергоносії, і низький рівень життя населення в країні, попит на альтернативне й більш дешеве паливо серед населення буде досить високим. По-друге, враховуючи велику кількість «порожніх» орних земель, які цілком підійшли б для вирощування енергокультур, Україна володіє настільки дефіцитним у всьому іншому світі ресурсом - землею. Таким чином, є всі передумови для створення національного біоенергетичного комплексу – ринку біопалива.

Одним із найважливіших елементів розвитку біопаливного виробництва є зацікавленість держави і впровадження прямого державного бюджетного фінансування. Воно повинно стосуватися абсолютно усіх ланок – розпочинаючи з виробництва якісної сировини, і закінчуючи процесами що до стимулювання потенційного кінцевого споживача.

Підтримка розвитку ринку біопалива в Україні повинна базуватися на наступних чинниках:

- гармонізація законодавства України по біопаливу із законодавством ЄС;
- підготовка та впровадження стратегії розвитку ринку біопалива України;
- введення програми просування використання біопалива в транспорті;
- забезпечення експорту біопалива на ринок ЄС та СНД;
- введення фінансових стимулів та інвестиційно-інноваційної підтримки в сфері виробництва біопалива;
- виробництво біодизеля на власні потреби в сільському господарстві;
- споживання частини виробленого біопалива на Україні [4].

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що перехід до біологічних видів палива в Україні допоможе вирішити безліч проблем, серед яких перше місце займають екологічні проблеми: біопаливо не забруднює атмосферу, не сприяє глобальному потеплінню, не впливає на стан здоров'я населення через викиди, що спричиняють захворювання легенів та алергічні захворювання тощо. Головними проблемами розвитку ринку біопалива в Україні є відсутність нормативної бази для даного бізнесу, а також низька інформованість населення про новинки на ринку палива та електроенергії. За сприяння держави в цих аспектах, український ринок біопалива може одного разу набрати значних обертів.

Висновки. Отже, ринок біопалива в Україні знаходиться на стадії формування, але сировинне забезпечення цього ринку має досить перспективні напрямки розвитку, які суттєво залежать від імпортерів (переважно європейських країн), оскільки внутрішнє споживання відзначається незначними обсягами.

Усе вище викладене дає підстави зробити висновок, що за виробництвом біопалива – майбутнє. Доцільно спрямувати частину експортного потенціалу аграрного сектора на виробництво біопалив, оскільки таким чином можна забезпечити надходження до бюджету України на порядок більше, ніж це досягається завдяки експорту сировинних ресурсів. Проте нарощування його виробництва повинно відбуватися не стихійно, а відповідно до чітко розробленої комплексної державної програми, яка б враховувала і унеможлиблювала потенційні загрози подальшої деградації сільськогосподарських ландшафтів і ґрунтів, створювала систему важелів підвищення привабливості використання біопалива, орієнтувала галузь на прискорення інноваційних процесів.

На нашу думку, щоб покращити ситуацію на ринку біопалива, необхідно вжити таких заходів:

- 1) розробити реалістичний сценарій існуючого потенціалу біомаси та встановити цілі з його використання;
- 2) визначити обсяг біомаси для використання в межах країни та для експорту;
- 3) провести консультації з представниками лісового та сільськогосподарського секторів;
- 4) встановити реалістичні цілі та сценарії виробництва біомаси в Україні.

Таким чином, вирішення проблем в галузі біоенергетики призведе до покращення ситуації в аграрному секторі України, а також сприятиме вирішенню економічних, соціальних та екологічних проблем, а також досягненню національних стратегічних цілей.

Література:

1. Ващук О. В. Особливості формування національного ринку біопалива / О. В. Ващук // [Електронний ресурс]: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mimi/2012_2/5_3.pdf
2. Лук'янець С. В. Стан ринку біопалива та варіанти економічно вигідного виробництва біодизеля в умовах сільськогосподарських підприємств / С. В. Лук'янець // [Електронний ресурс]: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/znptdau/2012_2_6/18-6-15.pdf
3. Рибак Л. Х. Сучасний стан та перспективи розвитку виробництва біопалива в Україні / Л. Х. Рибак // [Електронний ресурс]: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_141/09rlh.pdf
4. Скорук О. П., Коваль О. М. Перспективи розвитку ринку біопалива в Україні / О. П. Скорук, О. М. Коваль // [Електронний ресурс]: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Ecologia/2_96085.doc.htm
5. Скрипниченко В. А. Інноваційні аспекти виробництва біопалива на Україні: стан, проблеми, перспективи / В. А. Скрипниченко // [Електронний ресурс]: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnu/2009_142_1/09sva.pdf

Summary

The current state of the biofuels market in Ukraine / Skoruk O. P., Poberezhna L. V.

The paper considers options for the production and use of biofuels, analyzes the current state of the biofuels market, the basic problems of biofuel production in Ukraine. Priorities and the development of the biofuels market in Ukraine.

Keywords: *biofuel, production, market, biomass*

УДК 620.953:662.65

ВІДХОДИ ПТАХОФАБРИК – ПЕРСПЕКТИВНА СИРОВИНА ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОПАЛИВ

Сметанюк Г. В.

Науковий керівник: Зубар І. В., асистент

Розглянуто проблеми використання відходів птахофабрик для виробництва теплової та електричної енергії. Досліджено цінність даної сировини для виробництва альтернативного палива та добрив.

Ключові слова: *альтернативні види палива, відходи виробництва птахофабрик, гранульований послід, електрична енергія, тепла енергія.*

Сучасне народне господарство України характеризується великими витратами енергії, насамперед у технологічних процесах. Загалом витрати енергії на одиницю національного продукту в декілька разів перевищують аналогічний показник розвинених країн.

Крім того, в Україні надзвичайно висока частка споживання природного газу у паливно-енергетичному балансі (44%) і, одночасно, низька частка споживання альтернативних видів палива [1].

У той же час, в Україні є значні запаси біомаси переробка яких може дозволити заміщати частку традиційних палив одним із видів є відходи птахофабрик. На підприємствах птахівництва утримується біля 100 млн. голів птиці, від яких щорічно утворюється до 3 млн.